

אב מעיד על בנו

(מכתב הגאון רב משה סולובייצ'יק זצ"ל משנת תרצ"ה)

ההשגחה העליונה וימנה לידי מרגניתא טבא ונדירה. הגיע לאוספי מכתב ארוך, שכתב אביו זצ"ל לפני ארבעים ותשע שנה, בו משרטט האב תיאור נפלא של דמותו ואישיותו של בנו הגאון שליט"א. מכתב הערכה זה של האב על הבן הוא דבר נדיר ופנינה יקרה, לא רק בגלל העובדה שמתוכו מתגלה כוח התיאור הנפלא של האב על כשרונותיו וגדלותו של הבן, אלא, ובעיקר, מפני שהוא מתווה דרכיו לעתיד ומנבא לו עתיד מזהיר של מנהיג בישראל ומאור הגולה וארץ-ישראל גם יחד, — דברים שנתגשמו לנגד עינינו ממש.

אני מודה לבורא עולם, שהזמין מכתב זה לידי, שמצאתי ורכשתי לפני זמן-מה בירושלים. מידי קראי בו זכור אזכור את דמותו של הגאון הצדיק רבי משה הלוי סולובייצ'יק זצ"ל שראיתיו כמה פעמים בניו-יורק בימי נעורי. זוכר אני גם את ההספר הגדול ביום פטירתו שנשא עליו בנו הגאון שליט"א, בהיכל הגדול שבישיבת רבינו יצחק אלחנן, לפני מ"ג שנה, ביום ג' שבט תש"א.

אין לך כבוד יותר גדול לרבינו שליט"א, מלחדש נשכחות ולהשמיע לבן את קולו של האב — כאילו שפתותיו דובבות לו בקבר.

המכתב כולל ששה עמודים, ונשלח מניו-יורק להרב יעקב יושע בוימינגר ז"ל, שהיה מזכיר המועצה הדתית של העיר תל-אביב. הוא נכתב ביום י"א אלול תרצ"ה, קרוב לשני חדשים טרם מועד הבחירות לרב הראשי של תל-אביב, שנתקיימו כדי למצוא ממלא מקום לרב הראשי המנוחה גר"ש הכהן אהרונסון זצ"ל.

מתוך מכתב זה מתמלאים דברי חז"ל, שאמרו: "יפה כח הבן מכח האב". במקרה דנן נפרשהו שיפה כחו של הבן כשהוא בא ומתואר מכחו של האב. מה גם, שבמכתב זה מסתמך האב גם על דעתו של הסב, הגאון האדיר מרן רבי חיים הלוי סולובייצ'יק זצ"ל ש"ניבא עליו כי לגדולות נוצר ולאילנא רברבא יתעבד".

ד"ר מנשה (מנמרד) רפאל ליהמן

[נדפס כבר בספר היוכל לכבוד מורנו הגאון רבי יוסף דוב הלוי סולובייצ'יק, ירושלים תשמ"ד]

משה הלוי סאלאווייצ'יק בהגאון החסיד האמתי מרן ר' חיים הלוי זצ"ל

ב"ה י"ט אלול תרצ"ה
1234567

לכבוד הרב הג' חו"ק סוע"ה איש האשכולות הרב בוימענגר נ"י

אף שאינני מכירו, אבל את שמו הטוב שמעתי. וזאת ירשני לפנות אליו. כאשר בני הגאון האמתי הרב ר' יוסף בער הלוי סאלאווייצ'יק, רב ראשי בבאסטאן רבתי פה אמריקא, נסע בקיץ זה לבקר את א"י ושהה שם איזה חדשים, והוא מועמד אפיציאלי לשאלת הרבנות בתל אביב, העומדת כעת על הפרק. ואודות זה באתי.

אמנם אינו זקוק לתארים ולתהלות ותשבחות, כי כפי שראיתי בעתוני א"י, תורתו וחכמתו הלכה לפניו והכריזה עליו, וכבר אתמחי ונתפרסם לאחד מגדולי הדור. אבל לאשר לדעתי לא זהו מדתו ומשקלו האמתי. וגם אינו דומה הכרת עראי להכרת קבע. ומי כמוני יודע ומכיר אותו מיום הולדתו ועד עתה.

אמנם, אין אב מעיד על בנו. אבל בדבר הנראה לעינים שאני. ולא בתור עד הנני בא, כי השמש בהיר בשחקים אינו צריך לסהדותא. והנני רק כמעורר ומראה באצבע עליו. הוא מין בפ"ע שצריך התכוננות מיוחדת, תכשיט לעם הישראלי.

עוד מילדותו הראה לבעל כשרון עצום אשר לא בכל יומא וזמנא מתרחיש, וא"א מו"ר הגאון החסיד רבן של ישראל זצ"ל נבא עליו כי לגדולות נוצר, ולאילנא רברבי יתעביד. ועוד, כי בחייו ראה חוברת של חד"ת מאתו, וההתפעלות שלו אז אין לתאר. אמר כי הוא תורת אמת. אח"כ התפתחותו בתורה וחכמה הלכה בצעדים גדולים ומהירים, וכה הלך והתפתח, ועתה הוא כבר ענק גדול אשר בו ישראל יתפאר.

בדורות הקודמים דימו שאי אפשר במציאות להיות תורה ושאר חכמות משולבים יחד. אמנם, בדור זה כבר פוגשים תורה וחכמה מחוברים. אבל באופן הזה גדול הדור בתורה באופן מבהיל, כאחד מגדולי הדור בדורות הקודמים. ואם בשארי חכמות באופן גדול הנו

היחיד ומיוחד, אין ספק כי הוא כעת יחיד הדור בהבנת התורה. הבנתו היא המשקולת ודעתו היא המכרעת בכל דיני התורה, קלות וחמורות. עוד רבות בשנים מכבר כתב עליו הגאב"ד דקאוונא שהלכה כמותו בכל מקום (הנני מסגיר בזה העתק ממכתבו). ומה גם עתה, שהרי ת"ח האמתיים כל שמזקינים דעתם מיושבת עליהם.

יודע הוא את כל התורה כולה מתחילתה עד סופה, בידיעה עמוקה וברורה. הכל למד, את הנהוגות היום ואת שאינן נהוגות, כמו זרעים קדשים טהרות קידוש החודש. והוא כבור סיד שאינו מאבד טיפה. הוא יחיד הדור בחידוש התורה לאמתה. יש לו חיבור בכתובים על כל ספרי יד החזקה להרמב"ם, אשר בקרוב יצא לאור. ודבריו מאירים את העינים ומשמחים את הלב כנתינתם מסיני. ע"י הסברתו הנפלאה הכל מרגישים כי כל דבריו אמת ויציב. הוא מעין נובע של מים חיים וזכים, ואין הפסק לנביעה, תמיד בולע ופולט בחכמת התורה ומעשה פנינים.

הי' עילוי וגאון בילדותו, ועתה כבר כל התורה חקוקה על לבו, וראוי להורות ולדון בכל דיני התורה כמופלא שבסנהדרין. והלא אינו בעל מלאכה אחת. רכש במידה מרובה גם הפרפראות לחכמה, המעטרים אותו ונותנים לו לזית חן ויופי.

השיג את תאר ד"ר פילוסופי באופן הכי מצוין בהאוניברסיטה דברלין, והפרופסורים דשם היו בהתפעלות מגודל כשרונותיו ורוחב הבנתו העמוקה שלא ראו כזאת. ומחדש גם בחכמה זו כגאון הדור. כבר הדפיס מעט בשפה האשכנזית, והכל על טהרת הקודש. יראתו קודמת לחכמתו. מלא יראת ד' בכל אבריו וגידיו ודמו. צדיק וחסיד בהנהגתו. הוא ממש ספר המוסר, ויכול להיות למשל בתורתו חכמתו ויראתו.

הוא מנהיג ממנהיגי ישראל. עסקן ציבורי, בעל פעלים כבירים. ויש לו כל הדרוש למנהיג ישראל. מדות טובות. איש מנומס. בורח מן הכבוד. שונא בצע. מקבל כל אדם בסבר פנים יפות יודע להלך לפני רוח כל איש ואיש. גם חננו ד' בפה מפיק מרגליות. מדבר לפני אנשים בשפות שונות, עברית, אידיש, אשכנזית, אנגלית, והשפעתו גדולה מאד. ידיעתו הגדולה בחכמת ישראל נותנת לו חומר רב. ומדבר בידיעה מסוימת ובהסבר נפלא, וקונה את העם. ורחש מהם אהבה וכבוד ודרך

ארץ. עתה אבא אל הענין שהנני פונה למעכת"ר. עיר כתל אביב שרבו בה מפלגות שונות, ונחוץ לה מנהיג שיהי' רבא דעמי, ומדברנא דאומתי, בעל משפיע על כל המפלגות. והלא עתה עיני כל ישראל נשואות לתל אביב ומתענין בה. הלא מובן שרבה דרוש להיות גדול הדור מצוין בתור יוצא מן הכלל, שהשפעתו יגיע גם לגולה. דעתי ודעת כל המכירים את בני הענק הגדול הזה, שהוא היחיד ומיוחד הראוי למשרה זו. הוא האיש שיהי' הבריה התיכון לברוח מן הקצה אל הקצה. ויהי' מאסף לכל המחנות. ומי יוכל מכל גדולי ישראל לדמות אליו להיות רועה לאחינו בני ישראל בתל אביב. ואך הוא הגברא דכולי בי, גדול התורה בתורה, אב וגאון בשארי חכמות, אחד המיוחדים בכשרונות בין עם ישראל. בעל השפעה מופלג, עם כל כך כחות רעננים ועלומים. הוא האיש שיקנה את הארץ ברוחניות ובגשמיות. ביתו יהי' בית ועד לחכמים וישפיע על כל המפלגות. אלו תורה יבקשו מפיו, ואלו חכמה ידרשו, ואלו יהיו כרוכים אליו וסרים למשמעתו מאהבה כבוד ודרך ארץ, כאשר כבר הראה הנסיון.

שמעתי שנמצאים אומרים, שהוא צעיר לימים יותר מדי. ראשית, לא כן המעשה. הוא ב"ה לאורך ימים ושנים משלשים עד ארבעים, שבשנים אלו גם בדורות הקודמים בעלי כשרונות המצוינים וגדולי הדור האמתיים נתקבלו בכסאות היותר כבודיים וגדולים והשפיעו על עם ישראל, ודעתם הכריע בכל עניני היהדות. והזקנים מהם בשנים חיו עמהם באהבה ואחווה, ונתנו כבוד זה לזה. ואדרבה, הן הן גדולותיו, שבשנים אלו נחשב בין הזקנים שבזקנים. איזהו זקן זה שקנה חכמה. ר"א בן עזרי' נתמנה לנשיא גם בעת שהיו זקנים ממנו בשנים, ורק מפני חכמתו הרבה. ואמר הרי אני כבן שבעים שנה. וגם הם בדור עשירי לעזרא איכא בי' מכל צד וצד. בכל דור ודור חכמה הלכה בראש והיתה לה קו ההכרעה, והיא בנתה את כנסת ישראל. בעת שר' יוחנן בן זכאי הי' לו לשאול דבר יחידי, בחר לו מכל מעדני תבל, וגם מהמקדש בתפארתו, תן לי יבנה וחכמי, שבזה תלוי כל קיום עם הישראלי. והוא הגדול שבחכמים, שכל דיני התורה מדורים ושקולים אצלו בהבנה מסוימת עד עמקי תהומותיו.

אבקש את מעב"ת בעצמו, וגם להשפיע על אחרים, שיעריכו את הדבר בדעת נכונה, ואז יוכחו לדעת כי הוא היחיד ומיוחד שיהי'

לתפארת לתל אביב בפרט וא"י ולעם ישראל בכלל.

יכתב ויחתם מעכת"ר בספר הצדיקים לאלתר לחיים טובים
וארוכים.

מוקירו ומכבדו
משה הלוי סאלאוויצ'יק

החתימה

החתימה